

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sanctis Cornelio [et] Cipriano cxxxii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sanctis Cornelio et Cipriano.

igitur augusta epi constantinopolim puenerunt. et accusatores iohis fortiter insistere ceperunt. Cum aut festiuitas natalis dñi supuenisset madauit imperator iohi q: nisi prius criminib' exiret. no' comunicaret eidē. Epi aut nichil ptra eū repperūt. nisi q' post depositionē residere in sede epali sine peccato p'cipio psumpsiss. Et sic dānauerūt eū. **A**p'propinquare tandē solēnitare pascale madauit ei imperator: n' posse secū in ecclia manere. cū euz duo p'cipia p'denassent. Vacabat igit iohes et nequa q' in eccliam descēdebat Illi q' iohi fauebāt iohānte dicebātur. Post hoc aut imperator: iohannē de ciuitate expelli fecit. ac duci in exiliū in quandā ciuitatē parua vbi fines sūt ponti imperiq; romani q' loca crudelib' barbaris sunt vicina. Sed clemēs dñs nō pmisit diu in locis talib' athletā suus fidelissimū cōmorari. Hoc innocēti' papa audiēs moleste ferebat: volensq; p'cipiū celebrare scripsit clero constantinopolitano: ne iohi successorē aliquē ordinārēt. **C**ū igit longo fuisset itinere fatigatus et dolore capitis vehemētissime cruciatus. nec nō et ardore solis intolerabilem pateret. sancta illa ania in cumanis. xij. die mēsis septēbris e carne soluta est. Duo defuncto grādo uehemēs in constantinopolim et oīa suburbana descēdit dicētib' cunctis hoc dicit iracūdia gestū esse. eo q' iniuste iohannes fuerit p'denat'. Quib' verbis fidem fecit mors auguste. p'rin' subsecuta. Quarta nāq; die post grandinē est defuncta. Mortuo quoq; oim doctore ferrariū. occidētales epi cū onēralib' nullaten' cōmunicare voluerūt: donec illi' sacratissimi viri nomē inter p'decessores epōs poneret. Uerum theodosi' xpianissim' filius p'dicti archadij q' aui sui nomē et pietatē tenebat: sacras hui' doctoris reliqas in mense ianuario in regiā ciuitatē transferri fecit. Cui fidelissim' p'p'us cū lampadibus et cereis obuiauit. Theodosi' aut suppliciter eius adorās reliqas. p' archadio et eudoxia genitoribus supplicauit. vt ignorāter delinquentib' veniam p'donaret. Dudū em parētes ei' mortui fuerāt. Hic theodosius clemētissim' fuit. adeo vt nullum se ledentiū morti adiudicaret dicēs. Utinam esset michi possibile ad vitā etiā mortuos reuocare. Si' curia monasteriū videbat matutinas laudes agebat. codices diuinos legebat. Huic erat vxor: noie eudoxia q' heroy. o metro poemata mltā p'fecit. Habuitq; filiā noie eudoxiā quā valentiniano quē imperatorē fecerat dedit vxorē. Decoīa de hystoria triplicita extracta sunt. Mortu' est aut circa annos dñi. cccc.

De sanctis cornelio et cipriano. cxxii.

Cornelius interpretatur intelligēs circūcisōne. Ipse em intellexit et intelligēdo seruauit circūcisōne a supfluis licitis: et etiā necessarijs. Uel corneli' dicit a cornu. et leos qd est p'p'us. quasi cornu. id est. fortitudo p'p'li. **C**iprianus dicit a cipro qd est mixtura. et ana qd est sursum. Uel dicit a cipro qd est melicia vel hereditas. Ipse em habuit supnā mixturā grē et virtutū melitiā peccatorū. et hereditatē celestiu gaudiorū. **C**ornelius papa successor sancti fabiani a decio cesare cū suis clericis i exiliū relegat. Ibiq; a scro cipriano carthaginensi epō lras p'fortatiōis accepit. Tandē de exilio reduct' decio p'ntat. et dū immobilis pmaneret: iussit eum decius plūbatis cedi. p'cepitq; vt ad templū martiris duceret. vt ibi aut sacrificaret. aut sententiā capitalē subiret. Cū ergo illuc diceret: miles quidā rogauit eū vt ad domū suā diuenteret. et p vxore sua salustia q' p. v. ānos paralytica iacebat oraret. Que dū ad orōnem ei' sanata esset. xx. milites cū ipa et viro suo dño crediderūt. Qui oēs iubēte decio ad templū martiris deducti. et in illud expuētes cū scro cornelio martirizati sunt. Passus est autē circa annos dñi. cclij. **C**iprian' aut carthaginēsis epō in eadē ciuitate patrono p'cōsuli p'ntat. Qui cū a fide nullaten' mutari possz. in exiliū mittitur. Inde q; reuocat' ab anglrico. p'consule qui patrono successerat sententiā capitalem accepit. Qua sentētia lata dixit ciprian'. Deo grās. Cum

De sancta

Eufemia

autem ad locum cum spicatore venisset: p[re]ce
pir suis vt eidē spiculatori p[ro] mercede .xv. aure
os darent. Accipiensq[ue] lintbeuz manu sua oculos
regit. et sic coronā suscepit. circa annos dñi. cclvi.

De sancta eufemia cxxxiii A

Eufemia dicitur ab eo quod est bonum. et femina
quasi bona femina. id est utilis. honesta et de
lectabilis: quia hoc triplici modo dicitur bonum.
fuit enim utilis alijs per conversationem. honesta sibi per
modum propositionem. delectabilis deo per celestem prem
pationem. Vel eufemia dicitur quasi eufonia quod est
suavis sonoritas. Suavis autem sonus fit tribus mo
dis. scilicet voce ut in cantu. pulsu ut in cathara. flatu ut
in organo: sic beata eufemia fecit deo dulcem sonum
cum voce predicationis. cum pulsu bone operationis. et
cum flatu interne deuotionis

Eufemia filia senatoris videns christianos t[em]p[or]e
dyocleciani tam diuersis p[er]iculis lamari. ad
p[re]senciam iudicis p[er]perauit. et christum publice co
fiteens exemplo sue p[re]sencie etiam viros anios p[ro]ferta
bat. Cum igitur iudex christianos successiue occideret.
alios p[re]sentes esse iubebat ut saltem territi immola
rent dum p[re]sentes tam crudeliter lamari viderent. Cum
ergo coram eufemia sanctos crudeliter deturbarer ip[s]a
eorum p[re]sencia amplius puocata iniuriam a iudice se
pati clamabat. Tunc iudex gauisus est: putans eam
sacrificijs velle p[re]sentire. Cum autem ab ea quam sibi ini
uriam faceret requisisset. Illa ait. Ego sum genere no
bilis cur michi ignominiosos et aduenas anponis et pri
ores facis ad christum p[er]tingere et ad p[ro]missam gloriam

puentire. Cui iudex. Putabam te ad mentem redisse.
et gaudebam te tue nobilitatis vel sexus meminisse
Reclusa igitur in carcere. et sequenti die cum vincis si
ne vinclo adducta iterum grauissime est p[er]p[re]ta cur co
tra legem imparoꝝ sibi soli a vinculo p[er]ceret. Tunc ala
pis durissime cedidit. et in carcere reclusa. Quam iu
dex securus ex libidine opprimere voluit. Sed illa vi
rius reluctante manu eius versus diuina p[er]traxit. Tunc
putans se incantari. p[ro]positum domus sue ad ipsam dire
xit multa p[ro]mittens si eam faceret p[re]sentire. Sed ille
carcerem clausus nec clauibus aperire potuit nec securi
bus frangere: donec a demone arreptus. clamans et se
ipsum dilanians vix euasit. Deinde educta posita
est super rotam cuius vectes carbonibus pleni erant. et ar
tifer intra rotam tale signum trabentibus dedit: ut quando so
num faceret sil traberetur. et sic exente igne vectes cor
pus eius dissiparet. Sed nutu dei ferramentum quo ro
ta p[er]abatur de manu eius decidens sonum fecit. et continuo
illis trabentibus rota artificem p[ro]minuit. et eufemiam sta
tem super eam illesam seruauit. Tunc parietes artificis la
mentantes supposito igne ipsam cum rota p[er]burere vo
luerunt. Sed rota combusta eufemia ab angelo soluta in
quodam loco excelso i columinis stare aspiciat. Appel
lianus iudicis ait. Viri christianorum non nisi in ferro vi
cif. Cum p[ro]fundo ut eam facias decollari. Erectis igitur
scalis cum quidam ad eam capiendam manum mittere vel
let mox torculari solutus vix inde semiuuatus eductus
est. **A**lius autem nomine sosteres ascendens p[ro]
nuo mutat ab ea veniam petijt. et euaginato gla
dio ad iudicem clamauit quod seipsum liberum occideret.
quod eam quam angeli defendebant p[er]tingeret. Denique
inde educta. iudex cancellario suo dixit ut ad eam
oculos petulantes iuuenes puocaret. Qui tandem illas
illuderet donec fatigata deficeret. Sed ille ad eam
ingrediens. et multas virgines splendidissimas cir
ca eam orantem videns. monitis eius p[ro]tinus christianus
effectus est. Preses vero per capillos virginem suspenderit.
Sed immobile p[ro]manentem negato cibo in carceres
reclusit. ut. vii. die inter quatuor magnos la
pides sicut oliua p[er]stringeret. Illa vero quotidie ab
angelo satiata. dum. vii. die intra lapides durissi
mos posita esset: ad eius orationem ipsi lapides in ci
neres tenuissimum sunt redacti. Cum preses se vinculum a
puella erubescens eas in foueam p[ro]ici iussit ubi tres
rante immanitatis bestie erant que omnem boiem
deglutiret. Que statim blandiendo ad virginem p[er]cur
rentes et iunctis ad inuicem caudis ei quasi cathe
dram ad sedendum p[re]bentes iudicem hoc videntem
vehementius confuderunt. Unde cum preses fere
pre angustia moreretur. ingressus carnifex ut dicitur